

EUROOPA KOHTU OTSUS

28. veebruar 1991*

[...]

EMÜ asutamislepingu artikli 3 punkti f, artiklite 5, 30–36, 59–66 ja 85 tõlgendamine –
Siseriiklik õigusakt, mis keelab töötajaid jaemüügikauplustes pühapäeviti pärast kella
12.00 tööl hoida

[...]

Kohtuasjas C-332/89,

mille esemeks on EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Cour d'appel de Monsi (Belgia)
esitatud taotlus, millega soovitakse saada selles kohtus pooleliolevas kriminaalasjas

André Marchandise'i,

Jean-Marie Chapuis' ja

SA Trafitexi vastu,

eelotsust EMÜ asutamislepingu artikli 3 punkti f, artiklite 5, 30–36, 59–66 ja 85
tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president O. Due, kodade esimehed J. C. Moitinho de Almeida, G. C.
Rodríguez Iglesias ja M. Díez de Velasco, kohtunikud R. Joliet, F. Grévisse ja M. Zuleeg,

kohtujurist: W. Van Gerven,

kohtusekretär: vanemametnik D. Louterman,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- André Marchandise, Jean-Marie Chapuis ja SA Trafitexi, keda esindasid advokaat
Francis Bauduin, Brüssel, ja Jean Wagener, Luxembourg,

- komisjon, keda esindasid õigustalituse ametnik René Barents ja komisjoni õigustalituse
juures tegutsev Prantsuse ametnik Hervé Lehman,

arvestades kohtuistungiga ettekannet,

---

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

olles 26. septembri 1990. aasta kohtuistungil ära kuulatud suulised märkused, mille esitasid A. Marchandise, J.-M. Chapuis ja SA TrafiteX (esindajad: advokaat F. Bauduin ja advokaat Tailleur, Brüssel) ning komisjon,

olles 22. novembri 1990. aasta kohtuistungil ära kuulatud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1. Cour d'appel de Mons (Belgia) esitas 5. oktoobri 1989. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse sama aasta 27. oktoobril, EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel eelotsuse küsimuse asutamislepingu artikli 3 punkti f, artiklite 5, 30–36, 59–66 ja 85 tõlgendamise kohta, et hinnata, kas siseriiklikud õigusnormid, mis keelavad töötajaid jaemüügikauplustes pühapäeviti pärast kella 12.00 tööl hoida, on nende sätetega kooskõlas.

2. Belgia 16. märtsi 1971. aasta tööseaduse artikli 11 ja artikli 14 lõike 1 sätted oma koosmõjus keelavad töötajaid jaemüügikauplustes pühapäeviti pärast kella 12.00 tööl hoida. Selle seaduse artiklis 53 on täpsustatud, et selle eeskirja rikkumise eest võib tööandjat karistada vangistuse ja trahviga.

3. Prokuratuur süüdistas äriühingu TrafiteX juht André Marchandise'i ning sama äriühingu töötajat Jean-Marie Chapuis'd selles, et nad on 14. septembrist 1986 kuni 14. detsembrini 1986 hoidnud ühes jaemüügikaupluses üheksat töötajat pühapäeviti pärast kella 12.00 tööl, rikkudes 16. märtsi 1971. aasta tööseaduse sätteid.

4. 1. juunil 1988 mõistis Tribunal correctionnel de Charleroi (kriminaalkohus) süüdistatavad neile ette heidetud rikkumistes süüdi ning mõistis neile trahvi ja teise võimalusena vanglakaristuse; Jean-Marie Chapuis'le määrati karistus tingimisi. Sama otsusega mõisteti äriühing TrafiteX tsiviilõiguslikult vastutavaks rahatrahvide maksmise eest.

5. Kuna kõik osalised esitasid selle otsuse vastu apellatsiooni, tegi Cour d'appel de Mons'i (apellatsioonikohus) neljas koda kriminaalasjas, millega tema poole pöörduti, otsuse, millega ta esitas Euroopa Kohtule järgmise sisuga eelotsuse küsimuse:

"Kas 20. juuli 1978. aasta seadusega ning kuninga 23. oktoobri 1978. aasta dekreediga nr 15 muudetud 16. märtsi 1971. aasta seaduse artiklites 1, 11, artikli 14 lõikes 1, artiklites 53, 54, 57, 58 ja 59 esineb 25. märtsi 1957. aasta Rooma lepingu artikli 3 punkti f, artiklite 5, 30–36, 59–66 ja 85 rikkumisi?"

6. Põhikohtuasja õiguslik raamistik faktilised asjaolud, menetluse käik ja Euroopa Kohtule esitatud kirjalikud märkused on ulatuslikumalt esitatud kohtuistungil ettekandes. Need kohtutoimikute materjalid leiavad alljärgnevalt käsitlemist vaid niivõrd, kuivõrd see on Euroopa Kohtu arutluskäigu seisukohalt vajalik.

7. Kõigepealt tuleb meenutada, et eelotsusemenetluse raames ei ole Euroopa Kohtu ülesanne otsustada siseriiklike õigusnormide kokkusobivuse üle asutamislepinguga, see-eest on ta pädev andma siseriiklikule kohtule kogu ühenduse õigusest tuleneva

tõlgendusmaterjali, mis võimaldab siseriiklikul kohtul hinnata seda kokkusobivust tema juures algatatud kohtuasja lahendamisel.

EMÜ asutamislepingu artikkel 30

8. Siseriiklik kohus küsib sisuliselt, kas õigusnormid, mis keelavad töötajaid jaemüügikauplustes pühapäeviti tööl hoida, kujutavad endast koguseliste piirangutega samaväärset meetet asutamislepingu artikli 30 tähenduses.

9. Esmalt tuleb rõhutada, et jaemüügikauplustes palgatöötajate pühapäeviti tööl hoidmist keelavate siseriiklike õigusnormide eesmärk ei ole reguleerida kaubavahetust. Siiski võivad nad avaldada kaupade vabale liikumisele piiravat mõju. Kuigi on ebatõenäoline, et teatud laadi kaupluste sulgemine pühapäevaks paneks tarbijad lõplikult loobuma toodete ostmisest, mis on teistel nädalapäevadel saadaval, võib kõnealusel keelul tõesti olla negatiivseid tagajärgi läbimüügile, järelikult ka impordile.

10. Järgmiseks tuleb nentida, et taolised õigusnormid mõjutavad nii kodumaiste kui ka importtoodete müüki. Põhimõtteliselt ei muutu teistest liikmesriikidest imporditud toodete turustamine seega raskemaks kui kodumaiste toodete oma (vt seoses sellega Euroopa Kohtu 23. novembri 1989. aasta otsust kohtuasjas C-145/88: Torfaen Borough Council v. B & Q plc, EKL 1989, lk 3851).

11. Selles kohtuotsuses otsustas Euroopa Kohus ühe sarnase siseriikliku õigusakti kohta, milles keelati jaemüügikaupluste lahtiolek pühapäeval, et selline keeld on asutamislepingus sätestatud kaupade vaba liikumise põhimõttega kooskõlas ainult tingimusel, kui sellest põhjustatud võimalikud takistused ühenduse kaubandusele ei ole suuremad kui taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalik ning kui see eesmärk on ühenduse õiguse seisukohast õigustatud.

12. Neil asjaoludel tuleb esiteks tõdeda, et sellise õigusaktiga nagu kõnealune seadus taotletakse ühenduse õiguse seisukohalt õigustatud eesmärki. Tõepoolest, Euroopa Kohus leidis juba oma eespool viidatud 23. novembri 1989. aasta otsuses, et siseriiklikud jaemüügi kellaegu reguleerivad õigusnormid väljendavad teatavaid poliitilisi ja majanduslikke valikuid, kuna nende normidega püütakse tagada töö- ja puhketundide jaotus, mis sobiks riiklike või piirkondlike sotsiokultuuriliste iseärasustega, mille hindamine kuulub kehtiva ühenduse õiguse kohaselt liikmesriikide pädevusse.

13. Teiseks tuleb tõdeda, et selliste õigusnormide potentsiaalne piirav mõju kaubavahetusele ei tundu taotletava eesmärgi saavutamise vajadusi ületavat.

14. Niisiis tuleb esitatud küsimusele vastata, et asutamislepingu artiklit 30 tuleb tõlgendada nii, et selles sätestatud keeldu ei saa kohaldada siseriiklikule õigusaktile, mis keelab töötajaid jaemüügikauplustes pühapäeviti pärast kella 12.00 tööl hoida.

EMÜ asutamislepingu artikkel 34

15. Muuhulgas tahetakse eelotsuse küsimusega teada ka seda, kas kõnealune meede kujutab endast koguselist ekspordipiirangut asutamislepingu artikli 34 tähenduses.

16. Selles osas tuleb meenutada, et 8. novembri 1979. aasta otsuses (kohtuasjas 15/79: Groenveld, EKL 1979, lk 3409) leidis kohus sisuliselt seda, et kui siseriiklikku meedet kohaldatakse objektiivselt teatud liiki kaupade tootmisele, tegemata vahet, kas need on mõeldud kodumaisele turule või ekspordiks, ei ole see meede asutamislepingu artikliga 34 vastuolus.

17. Niisiis tuleb eelotsuse küsimuse sellele osale vastata, et siseriiklikud õigusnormid, mis keelavad töötajaid jaemüügikauplustes pühapäeviti pärast kella 12.00 tööl hoida, ei ole vastuolus asutamislepingu artikliga 34, kuna nende eesmärk ei ole reguleerida liikmesriikidevahelisi kaubavoogusid ning neid kohaldatakse objektiivsete kriteeriumide alusel kõigile teatud sektori kauplustele, tegemata vahet kaupadel, mida tarbija kavatseb sealsamas kasutada, ja nendel, mida ta soovib ekspordida.

EMÜ asutamislepingu artiklid 59–66

18. Siseriiklik kohus esitab ühe küsimuse ka selle kohta, kuidas hinnata kõnealust meedet asutamislepingu artiklite 59–66 seisukohalt. Selles osas tuleb esmalt märkida, et nende artiklite eesmärk on kehtestada ühenduses teenuste osutamise vabadus. Asutamislepingu artiklis 60 on täpsustatud, et tasulist tegevust mõistetakse tavaliselt teenustena, kui seda ei reguleeri muuhulgas kaupade vaba liikumist käsitlevad sätted.

19. Järgmiseks tuleb esile tõsta, et käesoleval juhul on tegemist jaemüügiga tegelemise eeskirju puudutavate õigusnormidega, mille eesmärgiks on sotsiaalne kaitse. Neid jooni arvestades tuleb seda õigusakti vaadelda asutamislepingu artikli 30 valguses, nagu rõhutas Euroopa Kohus oma otsuses eespool viidatud kohtuasjas *Torfaen Borough Council v. B & Q plc*. Järelikult ei saa teenuste osutamise vabadust käsitlevaid sätteid kohaldada.

EMÜ asutamislepingu artikli 3 punkt f ning artiklid 5 ja 85

20. Viimaks palub siseriiklik kohus uurida kõnealuseid siseriiklikke õigusnorme asutamislepingu artikli 3 punkti f ning artiklite 5 ja 85 seisukohalt.

21. Siseriikliku kohtu küsimust nende sätete kohta tuleb mõista nii, et sellega tahetakse sisuliselt teada, kas siseriiklikud õigusnormid, mis keelavad töötajaid jaemüügikauplustes pühapäeviti tööl hoida, on või ei ole kooskõlas liikmesriikide kohustustega, mis tulenevad EMÜ asutamislepingu artiklist 5 seoses selle lepingu artikli 3 lõikega f ja artikliga 85.

22. Seoses sellega tuleb meenutada, et asutamislepingu artiklid 85 ja 86 puudutavad üksnes ettevõtjate tegevust, mitte liikmesriikide kehtestatud õigusnorme. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast nähtub siiski, et kui tõlgendada asutamislepingu artikleid 85 ja 86 koosmõjus artikliga 5, kohustavad need liikmesriike hoiduma meetmete võtmisest või jõushoidmisest, mis võiksid tühistada ettevõtjatele kohaldatavate konkurentsieeskirjade kasuliku mõju. Sellega oleks vastavalt samale kohtupraktikale tegemist siis, kui liikmesriik nõuab või soodustab asutamislepingu artikliga 85 vastuolus olevate kokkulepete sõlmimist või suurendaks selliste kokkulepete mõju, või ka siis, kui ta võtaks oma õigusnormidelt riikliku iseloomu, delegeerides majanduse valdkonnas sekkumisotsuste tegemise eraettevõtjatele (vt 21. septembri 1988. aasta kohtuotsust (kohtuasjas 267/86: *van Eycke v. Aspa*, EKL 1988, lk 4769) punkti 16).

23. Tuleb nentida, et käesolevas asjas ei anna ükski kohtutoimiku dokument alust otsustada, et kõnealuste õigusnormide eesmärk oleks suurendada mõne juba olemasoleva kokkuleppe mõju. Muide, ükski selle õigusakti osa pole selline, mis vähendaks tema riiklikku iseloomu.

Kohtukulud

24. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse see kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

vastates Cour d'appel de Monsi 5. oktoobri 1989. aasta otsusega esitatud küsimusele, otsustab:

1) EMÜ asutamislepingu artiklit 30 tuleb tõlgendada nii, et selles sätestatud keeldu ei saa kohaldada siseriiklikule õigusaktile, mis keelab töötajaid jaemüügikauplustes pühapäeviti pärast kella 12.00 tööl hoida.

2) Asutamislepingu artiklit 30 tuleb tõlgendada nii, et selles sätestatud keeldu ei saa niisugusele õigusaktile kohaldada.

3) Ei asutamislepingu artikleid 59–66 ega artikli 3 punkti f, artikli 5 ja artikli 85 sätteid koosmõjus ei saa niisugusele õigusaktile kohaldada.

Due

Moitinho de Almeida

Rodríguez Iglesias

Díez de Velasco

Joliet

Grévisse

Zuleeg

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 28. veebruaril 1991. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

J. G. Giraud

O. Due